

Tarımsal Yayım'da Hedef Kitle ve Tarımsal Yayımının Özellikleri

Ehlinaz TORUN KAYABAŞI¹

ORCID: 0000-0001-9081-4734

Öz: Günümüzde, dünyadaki hızlı nüfus artışı, bütün ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de tarımsal üretimin önemini artırmıştır. Bu nedenle son yıllarda, özellikle hızlı nüfus artışı olan ülkelerde tarımsal yayım faaliyetleri ve tarımsal üretim oldukça önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, tarımsal yayım alanında faaliyet gösterecek yayımcıların, hedef kitlesini ve özelliklerini vurgulamak amacıyla bir çalışma yürütülmüştür.

Çalışmanın yöntem ve metodu, literatür taraması yapılarak, elde edilen bilgiler ışığında, güncel ihtiyaçlara göre öneriler geliştirilmiştir. Tarımsal yayımın hedef kitlesi, dezavantajlı gruplar, çiftçiler, tarımsal faaliyete ilgi duyan gençler, kadınlar ile yeni bilgi ve teknolojiye ihtiyaç duyan her kesimden insanlardan oluşturmaktadır.

Tarımsal yayımının taşınması gereken özellikler ise görev ve sorumluluk alanı ile ilgili konularda dünyadaki gelişmeleri takip edebilecek bilgi, beceri ve iletişim becerilerine sahip olmasıdır. Çünkü yayımcı, yeni bilgi ve teknoloji ile çiftçiler arasında köprü görevi görür. Gelişmelerden çiftçiye haberdar ederek, çiftçilerin tarımsal üretimdeki yenilikleri öğrenmesini ve takip edip uygulamaya geçirmesini sağlar.

Son yıllarda tarımsal yayım konusunda yeterli çalışma yapılmadığından, bu çalışma, bilim çevrelerine, kamu kurum ve kuruluşları ile bu konuyla ilgilenenlere ışık tutması düşünüülerek ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal/Kırsal Yayım, Çiftçi, İletişim, Tarımsal Yayımın Özellikleri, Teknoloji

Alan Kodu: Tarım Ekonomisi

Tarımsal Yayım ve Haberleşme (İletişim)

The Target Mass in Agricultural Extension and the Features of the Agricultural Extension Workers

Abstract: The rapid population growth in the world today has increased the importance of agricultural production in our country as

¹ Doç.Dr. KOÜ, Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü
Makale Geliş Tarihi; 20.06.2019, Makale Kabul Tarihi;13.05.2020

in all of the countries. Therefore, agricultural extension activities and agricultural production have gained importance in recent years, especially in countries with rapid population growth. In this regard, a study was conducted to emphasize the target group and characteristics of extension workers that will operate in the field of agricultural extension.

The method of the study was determined in the light of the information obtained from the literature review and suggestions were developed based on the current needs. The target group of agricultural extension consists of the disadvantaged groups, farmers, young people who are interested in agricultural activities, women, and people from every segment that need new information and technology.

The extension worker of agriculture should have the necessary knowledge, talent and communication skills that allow him/her to follow the developments in the world in terms of the issues regarding his/her duties and responsibilities. That is because the extension worker serves as a bridge between the new information and technology, and the farmers. By informing the farmers about the developments, the extension workers enable them to learn the innovations in agricultural production, and to follow and implement them.

Since there have not been enough studies in recent years, this study is thought to provide an insight to science circles, public institutions and organizations, and to those who are interested in this subject.

Keywords: Agricultural / Rural Extension, Farmer, Communication, Features of the Agricultural Extension Workers, Technology

Giriş

Tarımsal Yayım Kavramı

Yayım eğitiminde amaç, hedef kitlede istenilen yönde davranış değişikliği yaratmaktır. Çiftçi veya üreticilerin işlerini yaparken etkin olarak kullanabilecekleri bilgi ve tekniklerin yayımcılar aracılığı ile çiftçilere/üreticilere iletilmesi sonucunda bilginin uygulamaya dönüşmesi ile anlam kazanmaktadır. Tarımsal yayım kavramı, mevcut dönemin şartlarına ve koşullarına göre kapsamı ve öncelikleri değişiklik göstermektedir.

Mounter (1973), tarımsal yayımı: “Çiftçilere eğitim yoluyla tarımsal üretim şekilleri ve tekniklerinin geliştirilmesinde, üretimde etkinliğin ve tarımsal gelirin artırılmasında, hayat standartlarının iyileştirilmesinde, kırsal hayatın sosyal ve eğitimsel seviyesinin yükseltilmesinde yardımcı olan bir hizmet veya sistem” olarak tanımlamıştır.

Swanson ve Claar (Swanson (ed), 1984) yayımı: “Amacı; insanlara yararlı bilgileri iletmek, elde edilen bu bilgilerin kendilerinin, ailelerinin ve toplumlarının daha iyi yaşam koşullarına ulaşmalarında nasıl kullanılacağını göstermek olan, eğitime dayalı bir süreç” olarak tanımlamışlardır.

Russell (Jones (ed), 1986) tarımsal yayım kavramını: “Çiftçilere ürünlerinin verimliliklerinin artırılması ve yaşam standartlarının yükseltilmesi; yeni tarımsal üretim metotlarının benimsenmesi için gerekli bilgi ve becerilerin sağlanması” olarak tanımlamaktadır.

Röling (1988) tarımsal yayımı: “Kamu veya toplum yararına, davranışlarda gönüllü değişimi teşvik etmek için, bir kurum tarafından müdahale edilerek, gerçekleştirilen bir profesyonel iletişim şekli” olarak tanımlamaktadır.

Albrecht ve ark. (1989) ise “Çiftçilerin acil problemlerini kendi kendilerine çözebilmesi için yayım elemanlarınca motive edilmeye çalışıldığı ve bu yönde harekete geçebilmeleri için fikir ve cesaret ile birlikte yetenek kazandırmaya yönelik, yardımların sağlandığı bir süreç” olduğunu ifade etmişlerdir.

Van den Ban ve Hawkins (1996)’de “Çiftçilere her konuda fikir oluşturma ve doğru karar vermede yardımcı olmak için bilgi iletişim metotlarının plânlı bir biçimde kullanılmasına dönük bir eğitim sistemi” şeklinde tanımlamaktadırlar.

Demiryürek, (2014). Bütün bu tanımlar ışığı altında tarımsal yayım faaliyetlerinin hedef kitesine sağlayacağı bilgi ve becerileri şu şekilde özetlemektedir.

- Çiftçilere mevcut ve gelecekteki durumlarını analiz etme yeteneği kazandırmaktır.
- Ortaya çıkan problem alanlarına çiftçilerin dikkatini çekerek problemleri görmelerini sağlamanın yanı sıra nasıl çözülebileceğine dair bilgi vermektir.
- Çiftçilere doğru tercihler yapabilmelerinde yardımcı olmaktadır.
- Çiftçilerin yapacakları işlerde harekete geçmeleri için motive etmek ve bu konuda çiftçilerin düşünce oluşturma ve karar alma yönündeki yeteneklerini geliştirmektir (**Demiryürek, 2014**).
- Çiftçilerin yeni teknik ve teknolojileri kullanmasını teşvik etmektir.
- Girişimci ruhlarını ön plana çıkarmaktır.
- Birlikte çalışmayı ve örgütlenmeyi teşvik etmektir.
- Mevcut durumlarını iyileştirmek ve pazara yönelik üretimde bulunmak, katma değer yaratıcı faaliyetlere yönelmelerini sağlamaktır.
- Dünya ülkelerindeki gelişmeleri takip edip onlarla rekabet edebilme yeteneği kazandırmak vb.

Tarımsal yayımdan belirlenen sorunların tümünün bir arada çözüme kavuşturması beklenemez. Bu sorunlardan birinin çözümlenebilmesi, çiftçinin diğer sorunlarını çözmesi için yeterince yol gösterici olabilir. Kısaca belirtmek gerekirse hedef kitleye tarımsal yayım faaliyeti ile kazandırılan bilgi ve beceriler, onların pek çok sorununun çözülmesi için yol gösterici ve yeterli olabilmektedir.

Van den Ban ve Hawkins (1996)'ya göre “Yayımcının, hedef kitlesine nasıl yardım edeceğine karar vermeden önce, çiftçinin mevcut durumunu (bilgi seviyesini, sahip olduğu üretim faktörlerini ve sahip olduğu insan kaynaklarını)” çok iyi analiz etmesi gerektiğine değinmiştir. **Bilir (2011)**, Tarımsal yayımı, “kullanılan tarım teknolojisinin yenileştirilmesi, üretim etkinliğinin ve gelirin yükseltilmesi ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için, kırsal halka bir eğitimsel süreç içinde yardımcı olan hizmet ya da sistem” olarak tanımlamaktadır.

Tanımların hemen hemen hepsinde, yayımın profesyonel bir hizmet olduğu ve genellikle kamu kurumlarınca gerçekleştirildiği vurgulanmaktadır. Oysa ki, günümüzde dünyanın birçok ülkesinde, kamu yayım hizmetleri dışında STK'lar, özel kurum ve kuruluşlar ile gönüllü kuruluşların da yayım hizmetlerinde bulunduğu görülmektedir.

Neuchatel Group (2007)'a göre son yıllarda tarımsal pazarların gelişimine paralel olarak çiftçiler, sadece yayımın hedef kitleleri veya yararlanıcıları değil, ana aktörleri, müşterileri, hatta sponsorları olabilmektedir. Tarımsal yayımın amacı, geçmişte teknoloji transferi yoluyla ürünlerinin verimini artırarak ve çiftçilerin gelirlerinde artış sağlayarak yaşam standartlarını yükseltmeye yönelik bir çiftçi eğitim faaliyetiyken, günümüzde tarımsal yayım; kırsal yayım olarak da adlandırılmaktadır (**Rivera, & Sulaiman, 2009**). Kırsal yayım; yayım elemanlarının çabalarıyla kırsal kesimde yaşayan tüm kesimlerin karar alma ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine yönelik, çiftçilerin aralarındaki bilgi ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlamaya yönelik çalışmalardır (**Demiryürek, 2014**).

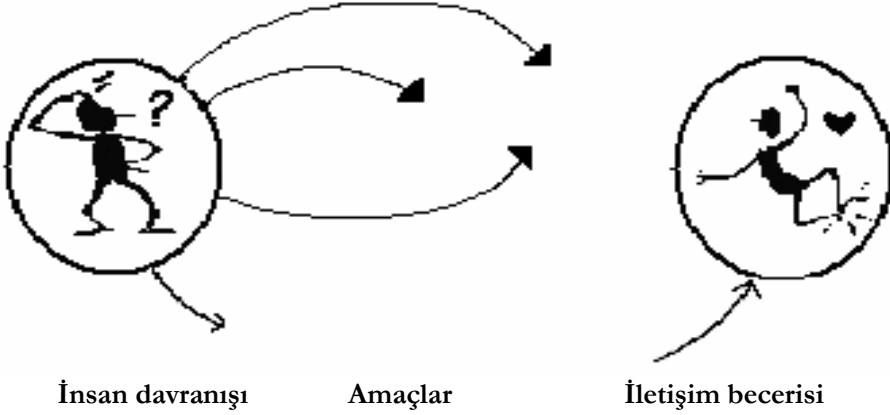
Tarımsal yayım yetişkin eğitimi olarak değerlendirildiğinde, Okul dışı bir eğitim hizmetidir. Bu durumda, tarımsal yayımı farklı boyutlardan incelemek gerekir. Buna göre; tarımsal yayımın iki boyutu bulunmaktadır (**Torun, 2013**).

Bunlar;

İletişim Boyutu

İnsanlar bir sorunla karşılaştıklarında veya sorunu tespit ettiklerinde, çözüm yollarıyla ilgili olarak bilgi arayışında olurlar. Araştırmada elde ettikleri alternatifleri değerlendirip, alternatiflerden kendilerine uygun olanı seçerler ve deneme aşamasına geçerler. Deneme sonucunda sorunları çözüme ulaşmış ise devam ederler. Şayet istedikleri sonuca elde edemedilerse, yeniden bilgi arayışına başlarlar. Tabii bütün bu süreçte insan davranışlarından iletişim boyutu devreye girmektedir. Tarımsal yayımın iletişim boyutu, çiftçinin ilgili kurum ve kuruluşlarla olan karşılıklı veya tek yönlü ilişkileri ve çiftçiler arasında bilgi akışını sağlamaktır.

Yöntem Bilgisi

Eğitim Boyutu

Eğitim boyutu, aktarılan bilgilerin üreticilerin kendi yaşam pratiklerinde kullanılmasını sağlamaya yönelik becerilerin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Tarımsal yayım ve iletişim, tarımsal kalkınma sürecinde vazgeçilmez kalkınma araçlarındandır (Torun, 2013).

Tarımsal kalkınma genellikle üretimi artırmak için çiftçilerin kabul ettiği teknoloji ve elde ettiği gelir düzeyindeki artış olarak anlaşılmaktadır.

Geçmişte sunulan tarımsal yayım hizmetleri, tarımda geliştirilen *yeni girdi ve yöntemlerin* yayım yoluyla çiftçilere aktarılması (teknoloji transferi) ile sınırlı iken, günümüzde insan *kaynağı eğitim yoluyla ve iletişim teknolojileri aracılığı ile* geliştirilmeye çalışılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, günümüzde, yayım faaliyetleri geçmişteki eğitim ve danışmanlık işlevlerinin yanı sıra katılımcı yayım sistemlerini devre koyarak çiftçilere bilgi sağlama, problem çözme becerilerini geliştirme, eğitim programlarına çiftçi katılımını sağlama ve çiftçi örgütlenmesini teşvik etme işlevlerini de üstlenmiş durumdadır.

Tarım sektöründe öncü olan Hollanda ve İsrail Tarım 4.0 uygulamalarını diğer ülkelere göre daha çabuk benimsemişlerdir, Tayvan'da Tarım 4.0' uygulamalarını kullanarak önemli değişimler ortaya çıkarmıştır (Kılavuz ve Erdem, 2019:138).

Tarımsal teknoloji alanındaki bu gelişmeler; teknolojinin kullanıcısı olan çiftçilerin bu teknolojilerden haberdar edilmesi ve teknolojiyi uygulayabilmeleri için gerekli eğitimin verilmesini önemli hale getirmiştir. Ayrıca bu ülkelerde çiftçi örgütlenmeleri de oldukça yüksek seviyededir.

Tektaş (2013), Tarımda dünyada birçok ülke için model olarak öngörülen ve tarımla ilgili konularda referans olarak gösterilen Hollanda yayım modellerini aşağıdaki gibi özetlemiştir.

- ✓ İşbirliği modelleri: üniversiteler, araştırma kurumları, gıda üreticileri ve teknoloji üreten firmaların tarımsal teknoloji alanında yaptığı çalışmalar,
- ✓ Dünyanın 4.0 bilişim hizmetleri ihracatçısı: yeniliklerin %70'inin bilişim teknolojileriyle ilgili gerçekleşmesi,
- ✓ Tarımsal teknolojiler üretimi ve ihracatı ile tarım teknolojilerinde de dünyanın en önemli ülkesi haline gelmiştir. Bu ve diğer etkenlerin sayesinde, (planlama, eğitim, süreklilik gibi) Avrupa'nın en küçük ve en yoğun nüfusuna sahip olan Hollanda'nın tarım alanları Türkiye yüzölçümünün yedide biri kadar olmasına rağmen gerçekleştirdiği tarımsal ihracat 90 milyar dolar seviyesindedir. Bu başarıda uyguladığı tarımsal yayım sistemleridir (**Boztepe, 2018:15**).

Hollanda İstatistik Kurumu (**CBS**) ve Wageningen Üniversitesi Ekonomik Araştırma Merkezi'nin verilerine göre Hollanda geçen yıl (**2019**)'da **94,5 milyar Euro'luk** (100 milyar Dolar) tarım ürünleri ihracatı gerçekleştirdi. İhracat oranını bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 5 artıran Hollanda, ABD'nin ardından dünyanın en büyük ikinci tarım ihracatçısı unvanını korudu (**Özkan, 2020**). Bir başka ülke İsrail, topraklarının yüksek tuz oranı nedeniyle sadece %20'sinin ekilebilir olması, doğal su kaynaklarının Birleşmiş Milletlerin su fakirliği sınırının altında olması ve tarımdaki işgücünün oldukça az olmasına rağmen tarımsal teknolojiler alanında gösterdiği başarılar ile günümüzde kendi gıda ihtiyacının %95'ini kendi üretimiyle karşılıyor durumdadır (**İTB, 2019: 20**).

Tarımsal Yayımın Geleceği

Tarımsal yayıma olan ihtiyaç günden güne daha çok artma eğilimindedir. Pek çok ülkede, tarım sektörünün, yaşanan değişimlere ayak uydurabilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Üretim kaynakların yetersizliği, sınırlı arazi varlığı, tarımsal üretimi olumsuz yönde etkilemektedir. Tarımsal yayım, üretilen mal ve hizmetlerin kalitesinin artırılabilmesi için çiftçilerin bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi, iletişim becerilerinin kazandırılması ve uzmanlaşmalarını sağlama yönünde çalışmalar yürütmektedir.

Dünya nüfusunun artışına paralel olarak ülkeler ve hükümetler tarımsal üretimi artırarak, gıda maddelerinin yeterli düzeyde olmasını sağlayabilmek, doğal ve toplumsal açıdan sürdürülebilir bir tarımsal üretime sahip olabilmek için tarımsal yayımı tarım politikalarının anahtarı olarak görmektedir (**Demiryürek, 2014**).

Tarımsal yayım metodolojisinde günümüzde başlayan değişim ve gelişmeler, gelecekte tarımsal yayım açısından önemli gelişmelere yol açacaktır. Bu gelişmelerden en çok umut verici olanı “katılımcı kırsal değerlendirme” yaklaşımının benimsenmesidir. Bu yaklaşıma göre; tarımsal yayımda, yayımcının ve çiftçinin rolleri temelden değişmektedir. Sorunlar/öncelikler çiftçi ve yayımcı tarafından birlikte belirlenmekte ve çözümler yine iş birliği ile geliştirilmektedir.

Son yıllarda gelişmiş ülkelerde başlayan ve gelişmekte olan ülkelerin takip ettiği kırsal/tarımsal yayım uygulamalarındaki değişimler olan daha katılımcı,

çoğulcu ve yerinden yönetim anlayışı ile yayım kuruluşlarının önce özzerleştirilmesi ve daha sonra özzerleştirilmesiyle, kamudan özel sektöre doğru kayan, katılımcı ve çoğulcu bir yapılanma olarak karşımıza çıkmaktadır (**Demiryürek, 2014**)

Hükümetlerin doğru politikalar geliştirilmesi ve yayım faaliyetlerinin doğru bir şekilde yürütülmesi ile geniş kitlelere ulaşabilmenin ve sürdürülebilir olmanın önü açılacaktır. Bu gelişmeler, gelecekte tarımsal yayım eğitimlerine ve faaliyetlerine toplumun her kesiminin katılımı sağlanarak, çiftçi ile yayımıcının işleri kolektif olarak yapma olanağı yaratacak ve çiftçilerin tarımsal gelirlerini artırmak için üretimi doğru şekilde yapmaları ve katma değer artışı sağlayarak ülke ekonomisine olumlu katkı sunmasına yardımcı olacaktır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için tarımsal yayım eğitimi oldukça önemlidir. Bu ülkelerin gelirlerinin büyük bir bölümü tarımsal ürünlere dayalı olduğu için bu ülkelerde tarımsal yayım faaliyetleri oldukça önemlidir. Gelişmiş ülkelerde Tarım 4.0 uygulamalarından bahsedilirken, geri kalmış ülkeler tarım politikalarını oluştururken tarımsal yayıma ve yayım çalışmalarına daha fazla kaynak ayıracak ve faaliyetlerin sürekliliği için gerekli önlemleri alma yoluna gidecektir.

Bütün bu gelişmeler gelecekte, ülkelerin sosyo- ekonomik, sosyo-kültürel, sosyo-politik, küresel gelişmeler ve iletişim teknolojilerindeki gelişim ve değişimlere paralel olarak, tarımsal yayımda ve tarımsal yayım örgütlerinde önemli gelişim ve değişimlere neden olacaktır.

Tarımsal yayım örgütlerindeki olumlu yöndeki değişimler

• Kamu tarımsal yayım örgütleri ve diğer yayım örgütlerinin (STK, Özel sektör, tarımsal örgütler, vb) organizasyon ve finansman kaynakları değişmiştir.

• İletişim teknolojilerinin gelişimine paralel olarak, tarımsal yayım çalışmalarında, iletişim teknolojileri araçlarının kullanılmasında hızlı artışlar yaşanmıştır ve daha da yaşanacaktır.

• Yeni bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ve bilgiye erişim daha kolaylaştığından çiftçiler, istediği yer ve zamanda bilgi kaynağına gitmeden bilgi ve kaynağına ulaşabilmektedir.

• Tarım 4.0 uygulamalarının yaygın bir şekilde kullanımı ile tarımsal yayım örgütlerinin yapısında da çağa uyumlu değişimler alabilecektir.

Günümüzde dünyadaki değişime ayak uyduramayan çiftleri bekleyen pek çok tehlike bulunmaktadır. Bu tehlikeleri;

- Ürettiği ürünleri satamadığını,
- Katma değeri yüksek ürünler üretmediğini,
- Ürettiği ürünlerin üretim maliyetlerinin yüksek olması sebebiyle satışını gerçekleştirmediğini ve ürünlerinin elinde kaldığını ifade eden çiftçilerimizin sayısı oldukça yüksek olacaktır.

Kısacası pazar sorunu önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada yayımıcılara önemli görevler düşmektedir.

Yayımıcıların görevleri:

- Piyasadaki gelişmeler hakkında hedef kitesine bilgi akışını sağlayarak katma değer artışı sağlamak.
- Hedef kitlelere sadece hammadde üretimi değil aynı zamanda üretilen ürünlerin doğru bir şekilde planlanması, yetiştirilmesi, hasat edilmesi ve depolanması hakkında bilgi sağlamak,
- Halkın katılımcılığını sağlamak ve doğru bilgi aktarmak,
- Uygulamalı olarak gerekli konularda beceri kazandırmak
- Hedef kitesini işlerini yapabilecek yeterliliğe ulaşıncaya kadar desteklemek ve onları kendi kendilerine bırakmak,
- Güncellenen kanun ve yönetmeliklerden haberdar olmalarını sağlamak
- Ürünlerin işlenmesi ve pazarlanması konusunda gerekli adımları birlikte atmak ve cesaretlendirerek özgüven kazanmalarını sağlamaktır.
- Yeni teknolojilerin transfer edilmesi,
- Enformasyon sağlama,
- Öneride bulunma,
- Problem çözme,
- Eğitim ve Öğretim
- Örgütlenme
- Girdi temininin koordine edilmesi gibi görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu yönleriyle Tarımsal Yayım ve yayım elemanlarının bugün olduğu gibi gelecekte de oldukça önemli olacağını söyleyebiliriz.

Tarımsal Yayımıcının Hedef Kitesi

Dünyadaki birçok ülke ve kırsal topluluk zayıf bir ekonomiye sahiptir. İnsana yakışır bir istihdam imkânları çok kısıtlıdır. Bu ülkelerde dezavantajlı olanlar sadece gençler değil, kırsal kesimde yaşayan ve kötü bir ekonomiye sahip olan kadınları içerir. Kırsal alanlarda gençleri, kadınları ve ihtiyaç duyan herkese iş bulmak için yardımcı olacak ekonomik fırsatları denemek ve yaratmak çok önemlidir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde dezavantajlı gurupların istihdam edilmesi ve yaşam standartlarının yükseltilmesi için hükümetler ve uluslararası işbirliği olan sivil toplum kuruluşlarınınca bir dizi çalışma yürütülmektedir. Bu çalışmalar genellikle tarımsal yayım şeklinde olmaktadır. Bu çalışmalar, hem ekonomik hem eğitim düzeyi düşük olan insanlara tarımsal üretimi artırıcı veya başka alanlarda çeşitli eğitimler verilerek ekonomiye kazandırılmaya çalışılır. Bu şekilde, genç erkeklere ve kadınlara toprağı nasıl işlediklerini öğreterek ve yerel kalkınma için ne kadar önemli olduğunu göstererek, kendi ev ekonomilerine, ülkelerinin gelişimine ne kadar katkıda bulunacakları öğretilir. Böylece Tarım alanında yeni beceriler ve yetkinlikler edinerek kırsal alanlardaki yerel kalkınma sürekli ve etkili olmaları sağlanır. Her ülkeye uygun eğitim modeli sunulması önemlidir.

FAO (2020) verilerine göre **Kenya** tarımsal yayım faaliyetlerinde çoğulculuğu benimseyerek yayım hizmetlerinin daha verimli ve etkili bir şekilde sağlanmasının yolunu açtı. Farklı hizmet sağlayıcılar tarafından verilen hizmetlerin yaygınlaştırılması ve hizmetlerin daha iyi koordinasyonu ve düzenlenmesinde, Tarımı Yeniden Canlandırma Stratejisi'nin (SRA) sağladığı kazançlar üzerine daha fazla inşa etmek için yeni bir Tarım Sektörü Geliştirme Stratejisi 2010-2012 (ASDS). Kamu ve özel sektörde karşılaşılan zorlukların üstesinden gelme çabalarına rehberlik etmesi amaçlanmıştır Tarım Sektörü Geliştirme Stratejisi 2010-2020 (ASDS) ana hatlarıyla sektörünü yenilikçi, ticari odaklı ve modern tarımı kapsayacak şekilde dönüştürmeye çalışmaktadır.

Kenya gibi Bangladeş 'de, çiftçilerine yayım desteği sağlayan birçok kurum var. Bunlar arasında devlet kurumları, Tarımsal Yayım Dairesi (DAE), Bangladeş Kırsal Kalkınma Kurulu, Bangladeş Su Geliştirme Kurulu, Bangladeş Tarımsal Kalkınma Şirketi Orman Dairesi, Hayvancılık Hizmetleri Dairesi (DLS) ve Balıkçılık Dairesi (DOF) bulunmaktadır. Ülkenin kırsal bölgelerinde çalışan ve çiftçilere genişleme hizmetleri sunan birçok sivil toplum kuruluşu (STK), ticari tüccar ve girdi tedarikçileri (üreticiler, toptancılar ve perakendeciler) bulunmaktadır. Tüm bu ortaklar, Ulusal Tarımsal Yayım Sistemini oluşturmaktadır

Uganda'da Bangladeş ve Kenya gibi Ulusal Tarımsal yayım Stratejisilerini çoğulcu katılım yönünde revize etmiştir. Uganda da, Ulusal Tarımsal Yayım Stratejisi (NAES), Ulusal Tarımsal Yayım Politikası 2016'dan türetilmiştir ve Tarım, Hayvan Endüstrisi ve Balıkçılık Bakanlığı'nın (MAAIF) mevcut Departmanları ve Ajansları ile geniş bir istişare süreci ile geliştirilmiştir. NAES ayrıca Beş Yıllık Ulusal Kalkınma Planı (NDP II) 2015-2020 ile de uyumludur. Yayım Hizmetleri Müdürlüğü (DAES), mevcut Departmanlar ve Ajanslarla yakın çalışma politikası gereği; diğer sektörlerin Tarımsal yayım hizmetlerinin sağlanması konusunda Bakanlıklar ve Devlet Dışı Aktörleri devreye sokmuştur. Bu stratejide dile getirilen yeni stratejik yön, paralel kurumsal olarak parçalanmış kamu ve devlet dışı aktörler sisteminden genişlemeyi, çeşitli ihtiyaçları ele alan çok sayıda sağlayıcı ile iyi koordine edilmiş, uyumlu, düzenlenmiş çoğulcu bir hizmete dönüştürmektir. Yeni yönün ikinci boyutu, danışmanlık hizmet ihtiyaçlarını tüm değer zinciri boyunca (esas olarak birincil üretime yeniden odaklanmanın aksine) ve optimum yatırım getirisi için diğer tarımsal destek hizmetleriyle sinerjik entegrasyonu ele almaktır.

Dezavantajlı gruplar için oluşturulan yayım çalışmaları, Cinsiyete Duyarlı Kırsal Danışma Sistemleri ve Hizmetleri şeklinde adlandırılmaktadır. Burada talep odaklı Kırsal Danışmanlık Hizmetleri'nin (RAS) kavramını tanımlarsak, birçok ülkede, teknoloji transferine odaklanan monolitik bir devlet liderliğindeki Yayım hizmet sistemi, çeşitli paydaşların çiftçilere ve kırsal üreticilere danışmanlık ve sağladığı diğer hizmetler giderek çoğulcu bir hizmet sistemi ile yer değiştirmektedir.

Çoğulcu hizmet sistemlerine geçişle birlikte, çiftçilerin rolü de değişti ve mesajların alıcısı olarak tavsiye, bilgi, bilgi ve eğitim için proaktif arayıcılar haline geldi. Hizmet kullanıcıları olarak çiftçilerin ihtiyaç duydukları hizmetleri belirleyip

müzakere edebildikleri, bu nedenle sadece faydalanıcılar olmak yerine gelişimde ortak oldukları varsayılmaktadır. Bu yeni kurumsal ve örgütsel ortamda, çiftçilerin sesi ve sağlayıcıların kendilerine karşı hesap verebilirliği hedefler olarak ortaya çıkmaktadır (**Christoplos, 2010**).

Talep odaklı RAS'ın temel mantığı, çiftçilere, taleplerini dile getirip müzakere edebilmeleri ve tasarımdan politika oluşturma sürecinde söz sahibi olmaları halinde, hizmetlerin alaka düzeyi ve kalitesi açısından değerlemeye ve program formülasyonuna RAS kuruluşları tarafından daha iyi hizmet verilmesidir. Talep odaklı RAS sistemleri ve hizmetlerinde, çıkar grupları, üretici örgütleri veya kooperatifler olarak organize üretici grupları önemli bir rol oynamaktadır. Yayım reformu çağrısına dört ana faktör katkıda bulunmuştur. **Bunlar aşağıdaki gibidir:**

• Tarımın değişen doğası, eşi görülmemiş zorlukları ve üreticilere daha geniş destek sağlama ihtiyacı;

• Danışmanlık hizmeti sunumunda çoğulculuğun artırılması;

• Devletin ve özel sektörün rolünün ve yeni finansman / finansman ve danışmanlık hizmetleri sunma biçimlerinin yeniden incelenmesi ve

• İletişim ve yenilik araştırmalarından ve dijital devrimdeki yeni anlayışlardır

(**FAO, 2020**). Dolayısıyla yayımın hedef kitlesinin yapısı değişiklik arz etmektedir.

Yayım çalışmalarındaki hedef kitlenin zaman içerisinde büyük çiftçilerden küçük çiftçilere doğru yöneldiği, ayrıca kadın çiftçilerin ve genç çiftçilerin yayım çalışmalarında daha fazla yer almaya başladığı görülmektedir (**Boyacı and Yıldız, 2011**).

Yayım sözcüğü basitçe iletişimi ifade etmektedir. Ancak yayım genel olarak insanların doğru karar vermelerine yönelik bilinçli bir şekilde bilgi ve teknolojilerin, yeniliklerin yayılmasını sağlayan bir bilim dalı olup, eğitimsel süreç ve/ya hizmet şeklinde nitelendirilebilir. Yayımın temel ilke ve metotlarının temeli iletişime dayanmakta ve kırsal kesimin tüm alanlarına uygulanabilmektedir.

Günümüzde kırsal/tarımsal yayımın, sadece kırsalda yaşayan çiftçiler değil, bütün mesleklerdeki insanlar ile yayım hizmetlerinden az veya hiç yararlanmayan kadın, genç, topraksız çiftçi, orman köylüsü, tarım işçisi gibi gelir düzeyi düşük, kırsalda yaşayıp tarımsal üretim dışında herhangi bir faaliyet kolunda çalışanlar ve yoksul kesimleri de kapsamaktadır.

Son dönemde, yayımın prensip ve metotları gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerde sadece tarımda değil; halk sağlığı, toplum kalkınması, gençlik, çocuk ve kadınların eğitimi, açlık, yoksulluk, uyuşturucu ve AIDS ile mücadelelerde, çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi, sosyal sermaye, örgütlenme ve iletişim ağı oluşturma amacıyla kırsal ve kentsel alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır (**Demiryürek, 2014**).

Bu yüzden yayımın başta iletişim olmak üzere birçok bilimsel alan ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır. **Tarımsal yayım, evrensel düzeyde incelendiğinde**, kırsal kesimde yaşayan insanlara birçok kaynaktan (kamu, özel, STK ve medya) tarımsal üretimin yanı sıra her konuda bilgi sunulmakta, hedef

kitlesine teknoloji transferi sağlayarak yeni beceriler kazandırılmakta, meslek edindirilmeye çalışılmakta, kendi aralarında bilgi paylaşım ağları oluşturmalarını ve örgütlenmeleri destekleyerek gelir düzeyleri artırılmaya çalışılmaktadır.

Tarımsal Yayımıcının Sahip Olması Gereken Özellikler

Yayımcı; istenilen doğrultuda hedef kitlenin kararlarını etkileyen kişidir. Yayımcının uzun vadedeki hedefi, hedef kitleye kendi kendilerine yeterli olabilecekleri şartları sağlamak ve yayımcıya bağımlı olmaktan kurtarmaktır (**Demiryürek, 2014**).

Yayımcının ana görevi; hedef kitlesi ile iş birliği yaparak, onların alışkanlıklarını, davranışını ve sosyal yapısının değişmesini sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Özünde yayımcı yenilikçi ve dönüşümcüdür. Hedeflenen kitlede, istenilen değişim doğrultusunda olumlu davranış değişikliğini sağlayıp süreklilik kazandırarak, kendi kendilerine yeter duruma getirdikten sonra hedef kitle ile ilişkiyi sonlandırmaktır. Toplumsal cinsiyet duyarlı yayım ağını oluşturmak, bilişim ve iletişim teknolojilerinden yararlanılmasını sağlamak, ulusal tarımsal yayım stratejisi geliştirmektir.

Yayımcıların bazı özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Yayımcıların sadece teknik bilgilerle donatılmış olması yeterli değildir. Çünkü hedefinde çok değişik insan kitlesi bulunmaktadır.

Dolayısıyla, yayımcıların hedef kitesindeki insanlarda değişim ve dönüşüm yaratabilmesi için;

- İletişim kabiliyeti yüksek,
- Güvenilir,
- Derli toplu, düzenli olmalı,
- Hitap ettiği kitlenin sosyo-kültürel özelliklerini bilen,
- Konuşması duru, açık ve düzgün,
- Değişik gruplarla çalışabilen,
- Problemlerin tespit edilebilen,
- Uyuşmazlıkların çözümüne yönelik fikir ve düşünce geliştirebilen,
- Yeni teknolojileri kullanabilen,
- Analitik çözümler üretebilen vs. gibi birçok beceri ve bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.

Tarımsal Yayımıcının Rolü

FAO (2008) verilerine göre, Kamu tarımsal yayım sistemleri, özel sektör firmaları, STK'lar ve çiftlikler örgütleri tarafından tarım teknolojilerinin yaygınlaştırılması, kırsal geçim kaynaklarının iyileştirilmesi ve bir ülkenin doğal kaynaklarının akıllıca yönetilmesinde önemli roller vardır. Daha çoğulcu yayım sistemlerinin geliştirilmesini etkileyen faktörleri ve kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarının kırsal çiftlik hane halklarına yayım hizmetleri sağlamadaki rollerini analiz edildiğinde

katılımcılık ön plana çıkmaktadır.

FAO (2020), Hindistan ve Çin gibi bazı ülkelerde, kamu genişletme sistemleri ilçe / ilçe düzeyine dağıtılmıştır ve bu kamu genişletme sistemleri artık daha piyasa odaklı bir yaklaşım izlemektedir. Çin ve Hindistan'ın deneyimleri, kamusal genişleme ve danışma sistemlerinin başarılı bir şekilde dönüştürülebileceğini kanıtlamamıştır. Diğer ülkelerde, temel yayım hizmetlerini sunmada daha etkili yaklaşımlar bulmak amacıyla hem özel sektör firmalarını hem de sivil toplum kuruluşlarını (STK'lar) içeren farklı modeller denenmiştir.

Kamu tarımsal yayım sistemleri, özel sektör firmaları, STK'lar ve çiftlikler örgütleri tarafından tarım teknolojilerinin yaygınlaştırılması, kırsal geçim kaynaklarının iyileştirilmesi ve bir ülkenin doğal kaynaklarının akıllıca yönetilmesinde önemli rolleri vardır.

Tarımsal kalkınma sürecindeki farklı yayım sistemlerinin amacı ve hedefleri arasında; ulusal gıda güvenliği, yoksulluğu ve gıda güvensizliğini azaltmak için kırsal olanakların geliştirilmesi ve doğal kaynakların ülke içinde sürdürülebilir kullanımı yer alıyor.

Yayım ve danışmanlık sistemleri, genellikle, aşağıdaki dört ana hedef türüne odaklanır:

- 1) Özellikle temel gıda mahsulleri için teknoloji transferi;
- 2) Beşeri sermaye gelişimi, özellikle zayıf eğitilmiş çiftlik hanelerinin çiftlik gelirlerini artırmak için ihtiyaç duydukları teknik ve yönetim becerileri ve bilgileri;
- 3) Yüksek sermayeli ürünler tedarik etmekten kentsel pazarlara kadar havzaları yönetmeye kadar çeşitli faaliyetlerde bulunmak için sosyal sermaye inşa etmek veya üretici gruplarına veya diğer çiftlik organizasyonlarına organize edilmiş çiftçileri yetiştirmek;
- 4) Çiftçileri sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi uygulamalarını kullanmaları için eğitmektir (**FAO, 2020**).

Çoğulcu veya kamu yayımcılık olsun her birinin rolleri aynı veya benzerdir. Çoğulcu ve Kamu tarımsal yayım sistemleri, özel sektör firmaları, STK'lar ve çifti örgütleri tarafından tarım teknolojilerinin yaygınlaştırılması, kırsal geçim kaynaklarının iyileştirilmesi ve bir ülkenin doğal kaynaklarının akıllıca yönetilmesinde önemli rolleri vardır. ***Bu roller,***

- Hedef kitesindeki gerekli değişim ve dönüşümü sağlamak için edinmiş olduğu bilgi ve becerileri ışığında çalışmalar yaparak, hedef kitesinde farkındalık yaratmak,
- Çiftçilerin problemlerinin farkına varmasını sağlamak ve problemlerini nasıl çözeceklerine yardımcı olmak,
- Davranışların, eğilimlerin ve sosyal örgütlenmenin değişimi/dönüşümünü sağlamak,
- Kırsal kesim ve diğer aktörlerle bağlantı noktasında aktif rol almak.
- Kırsal toplumun değişimi için gerekli eylemi motive etmek.

- Kısal kesimin sorunlarını aşması için kendi örgütlerini harekete geçirmelerini teşvik etmek
- Arzulanan değişim için karar alma sürecini etkilemektir (Özkaya, 1996; Armağan, 2017).

Sonuç ve Öneriler

Geçmişte, gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkelerin tarımsal yayım sistemleri ve modelleri arasında bazı farklılıklar bulunurken, günümüzde artık farklılık bulunmamaktadır. Bunun en önemli nedeni kalkınmasını tamamlamış olan ülkeler diğer ülkelere örnek olmaları ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi gösterilebilir. Bu duruma en güzel örnek olarak Hollanda verilebilir.

Tektaş (2013), Tarımda, dünyada birçok ülke için model olarak gösterilen Hollanda'nın kullandığı yayım modelleri ve teknolojiler başarılı olmasında etkili olmaktadır.

Başarı modelleri;

- ✓ ***İşbirliği modellerini uygulaması,***
- ✓ ***Dünyanın 4.0 bilişim hizmetleri ihracatçılığı yapması,***
- ✓ ***Tarımsal teknoloji üretimi ve ihracatı yapması ve diğer etkenlerin (planlama, eğitim, süreklilik gibi) etkisi bulunmaktadır.***

Avrupa'nın en küçük ve en yoğun nüfusuna sahip olan **Hollanda**, doğru yayım yöntemleri ile tarımsal ürün ihracatında, ABD'nin ardından dünyanın en büyük ikinci tarım ihracatçısı unvanını taşımaktadır (Özkan, 2020; CBS, 2020).

Birçok ülkede kamu tarımsal yayım sistemlerinin algılanan başarı eksikliği, yayım hizmetlerinin yeniden düzenlenmesinde yeni yaklaşımların denenmesine yol açmıştır. **Hindistan ve Çin** gibi bazı ülkelerde, kamu yayımını genişletme sistemleri ilçe / ilçe düzeyine dağıtılmıştır (FAO, 2008). Ancak geçen süreç içinde bu yöntemin çoğulcu ve bu kamu yayım genişletme sistemleri artık daha piyasa odaklı bir yaklaşıma dönüşmüştür (FAO, 2020). Diğer ülkelerde, temel yayım hizmetlerini sunmada daha etkili yaklaşımlar bulmak amacıyla hem özel sektör firmalarını hem de sivil toplum kuruluşlarını (STK'lar) içeren farklı modeller denenmiştir. Ayrıca, bazı ülkelerde, yaygınlaştırma hizmetlerinin maliyetinin daha fazlasını çiftçilere aktarma girişimleri olmuştur ve sınırlı bir başarı elde edilmiştir. Ülkeler, kendi koşullarına uygun modeller geliştirmeye çalışırken çoğulcu yapı, çiftçi örgütleri, STK'lar ve özel sektör gibi kavramlar modellerin şekillenmesine rehberlik etmektedir.

Tarımsal yayım veya tarımsal danışmanlık günümüzde **çoğulculuğu** benimseyen bir yapıya bürünmektedir.

Kırsal yayım olarak da adlandırılan tarımsal yayım; yayım elemanlarının yardımıyla kırsalda yaşayan dezavantajlı tüm kesimlerini, gelir düzeylerinin artırılmasını sağlayıcı bilgi ve teknoloji transferinin, eğitim yoluyla kazandırılması, karar alma ve problem çözme becerilerini geliştirilmesi, çiftçilerin kendi aralarında

bilgi ve deneyimlerini paylaşmalarını kolaylaştırarak hayat standartlarının yükseltilmesini amaçlayan bir eğitim içeriğine sahip süreçtir.

Geçmişte yayım, kamu kuruluşlarınca, tarımsal yayım eğitimi ve danışmanlık hizmetleri ücretsiz olarak yürütülürken, günümüzde ise gelişmiş ülkelerde başlayan devamında az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde de uygulanmaya giren, katılımcı, çoğulcu ve yerinden yönetim anlayışı hâkim olmaya başlamıştır. Bu yapılanma, kamudan özel sektöre doğru kayan bir şekle dönüşmüştür. Bu değişimde, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kamusal yayım kuruluşlarının, yayım hizmetlerinin yürütülmesinde yetersiz kalması önemli rol oynamıştır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, tarımsal yayım hizmetlerinde ki genel eğilimler nedeniyle yayımçıların görev ve yetki alanları genişleterek, çoğulculuğu benimseyerek, farklı finansman ve dağıtım kanallarını kullanmaya ve temel varsayımlarını ve operasyonel paradigmalarını (değerler dizisi) hayata geçirmeye başlamıştır. Çoğulcu yapıda bulunan çiftçi örgütlerin, STK'ların ve özel kuruluşların yayım sisteminde aktif roller almalarıyla hedef kitlelerine daha iyi ve etkin hizmet vermektedirler. Kamudaki ağır ve hantal bürokrasiden uzak olmaları sahada daha etkin olmalarını sağlamaktadır.

Günümüzde kırsal yayım ile sadece kırsal kesimde yaşayan çiftçiler değil, farklı meslek gruplarında faaliyet gösteren ve yayım hizmetlerinden yararlanmayan veya daha az yararlanan her kesimden bireyler hedef kitle olarak kabul edilmektedir ve yayım çalışmaları bu yönde dizayn edilmektedir.

Tarımsal Yayımçılar (Tarımsal Danışmanlar), vahşi kapitalizmin hüküm sürdüğü dünya da ve piyasalarda ayakta kalabilecek üretici profili oluşturmak durumundadır. Yani ürettikleri ürünleri piyasa koşullarını iyi değerlendirebilecek, yurtdışı pazarlarına ulaştırabilecek veya ürettiklerini işletmelerinde mamul ya da yarı mamul hale dönüştürerek piyasaya arz edebilen üreticiler yaratmak zorundadır.

Bütün bu değişimlerin sağlanabilmesi için devlete ve yayımçıya düşen görev ve sorumluluklar bulunmaktadır.

Hükümetin görev ve sorumlulukları;

- Üreticilerin dünyadaki gelişmelere entegre olabilecek yapıda bir organizasyonun paydaşları olabilecek vizyona sahip olmaları için vizyon kazanmaları sağlanarak, bu çiftçi ya da üreticiler devletçe desteklenmelidir.

- Hükümetler, tarım politikalarını oluştururken tarımsal/ kırsal yayıma yeterli destek ve kaynak transferi sağlayacak politikalar üretmeli ve küresel bazda entegrasyonun sağlanması için gerekli tedbirleri almalıdır.

- Hükümetler, tarımsal yayımçıların hedef kitlesini harekete geçirebilmesi, katılımcı yaklaşımla örgütlenmelerini sağlayarak, hem üretimde hem de globalleşen dünyada kapitalist piyasa koşullarında rekabet edebilir konuma gelmelerini sağlamalıdır.

- Teknolojinin sınır tanımaz gelişimi tüm sektörlerde olduğu gibi tarım sektöründe de çok büyük değişimlere neden olduğu günümüzde üretilen bilginin

her noktaya ulaşabilmesi dünyayı adeta küçültmüş, mesafeleri ortadan kaldırmış olduğu bilinci ile tüm konular küresellik kapsamında değerlendirilmeli ve gerekli önlemler hükümetçe alınmalıdır.

- Hükümetçe, çiftçilere veya ilgili kitleye yeni teknoloji yeni bilgi transferi sağlayıcıların ilgili alanlarda iyi bir eğitimden geçmesi için gerekli tedbirler bir an önce alınmalıdır.

- Devlet tarafından, Çiftçilerde örgütlenmeyi teşvik edici eğitim ve bilgi akışını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır.

- Tarımsal faaliyetlerde innovasyona gidilmeli, bu gelişmelere uygun teknoloji transferi için gerekli önlemler devlet ve yayım faaliyetinde bulunan diğer paydaşlar tarafından alınmalıdır.

- Yapılacak yenilikler, yayımcıları, çiftçileri ve yayımcıların hedef kitlesini kapsayıcı olmalıdır.

- Kırsal kesimde yapılacak olan yenilikçi çalışmalara ve projelere, yöre halkının katılımı sağlanarak, yeniliğin uygulanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak amaçlanmalıdır. Halkın katılımının sağlanamadığı projelerin başarı şansı yoktur.

Yayımcılar için öneriler;

- Tarımsal yayımcı çok iyi derecede iletişim becerilerine sahip olmalıdır.
- Tarımsal yayımcı, hedef kitlesini ikna edebilecek yeteneğe sahip olmalıdır.
- Tarımsal yayımcılar riskleri önceden görebilme bilgi ve yeteneğine sahip olmalıdır.

- Tarımsal yayımcılar iyi eğitim almış, uzman kişiler olmalıdır.
- Yayımcılar ülkede ve dünyada olup biteni takip ederek hedef kitlesini mevcut durumdan veya gelecekte olabileceklerden haberdar etmelidir.

- Yayımcılar daha girişimci olmalı ve hedef kitlesini harekete geçirebilme yeteneğine sahip olmalıdır.

- Gelecekte tarımsal yayımcı ve araştırmacılara daha fazla görev düşeceğinden yayımcıların daha girişimci, daha proaktif özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.

- Yayımcılar, özgüvenleri gelişmiş, bilgi ve beceri düzeyleri yüksek kişilerden oluşması gereklidir.

Az gelişmişliğin kuşattığı, eğitimsizliğin ve geri teknolojinin etkisi altındaki toplumlar yaşam savaşı vermeye devam etmektedir. Bu toplumların sınırlı kaynaklarla ve ekonomik daralmalar nedeniyle, yaşadıkları kısır döngüden çıkabilmeleri çok güç görünmektedir. Özellikle eğitim olanaklarından çok az yararlanan bu ülkelerdeki nüfus, kırsal ve kentsel olarak incelendiğinde tarım kesiminde yaşayanların bu olumsuzluklardan daha büyük pay aldığı ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca artan nüfusun beslenmesi dün olduğu gibi bugün ve yarın da çok önemli olacaktır. Beslenme için gerekli gıda maddelerinin temel kaynağı tarım sektörüdür. Bugün artık tarım alanlarını fiziksel olarak artırmak olası değildir. Bu nedenle sahip olunan kaynakların daha rasyonel ve etkin kullanmalarının sağlanması tarımda verimliliğin artırılması temel koşullardan biridir.

Yakın gelecekte ise bilinen nüfus artış hızı ve tarım alanlarının artırılmaması nedeniyle gıda üretimi çok daha önemli olacaktır. Dolayısıyla tarım sektörü, bütün ülkeler için stratejik açıdan son derece önemli hale gelecek ve üretim artırıcı, doğal kaynakların ekonomik ve verimli kullanımını söz konusu olacaktır.

Bu durumda, tarımsal üretimin artırılması, işlenmiş gıdaya dönüştürülmesi, pazarlanması, kendi kendine yetebilen duruma gelebilmesi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde kırsal alanda yaşayanların örgün ve yaygın eğitim olanaklarından yararlandırılması ile mümkün olabilir.

Tarımsal üretim var oldukça tarımsal yayım da var olacaktır. Çünkü tarımsal üretim alanındaki bilgi ve teknolojiler geliştikçe, yayım faaliyetleri de devam edecektir. Üretilen bilgi ve teknolojinin hedef gruplara ulaştırılması, uygulanabilirliğinin artırılması ve benimsenmesi aşamasında yayımcıya çok ihtiyaç bulunmaktadır.

Extended Summary

While extension services provided in the past were limited to the transfer of new inputs and methods developed in agriculture to the farmers through extension (technology transfer), today human resources are tried to be developed through training and information technologies. In other words, today extension activities have undertaken the functions of providing information to farmers, developing their problem-solving skills, enabling farmer participation in training programs, and encouraging farmer organization by activating participatory extension systems besides training and counseling functions in the past.

Although there were some differences between the agricultural extension systems and models of developed and developing countries in the past, there is no difference today. The most important reason for this is the fact that the countries which have completed their development set example to other countries and that they have sophisticated communication technologies. The Netherlands could be given as an example to this situation.

Tektaş, (2013) summarized the Dutch extension models, which are considered as example for many countries in the world and shown as a reference regarding agricultural issues, as follows.

- ✓ implementing collaboration models,
- ✓ the world's 4.0 IT services export:
- ✓ producing and exporting agricultural technologies and using planning, training, sustainability etc. methods thanks to other factors.

Having the smallest and densest population in Europe, the Netherlands is the second largest agricultural exporter in the world after the USA by its right extension methods (**Özkan, 2020; CBS, 2020**).

Mounter, (1973 ü) defined agricultural extension as “a service or system that helps farmers in developing agricultural production patterns and techniques through training, increasing efficiency and agricultural income in production, and improving living standards and raising the social and educational level of rural life”.

Swanson andClaar (Swanson (ed), 1984) described agricultural extension as “atraining process the purpose of which is to convey useful information to people and to show how this information can be used to reach better living conditions for themselves, their families and their communities”.

Russell (Jones (ed), 1986) identified the concept of agricultural extension as “providing the necessary knowledge and abilities to farmers to increase the productivity of their crops and their life standards and help them adopt new agricultural production methods”.

Röling, (1988) defined agricultural extensionas“a form of professional communicationrealized by the intervention of an institution to promote voluntary change in the behavior for the sake of public or society”.

Due to the continuous increase in the world population, it is necessary to ensure the continuity of agricultural production and increase the productivity to be able to feed the population. At this point, training farmers comes into prominence. Farmer training is called adult training through the extension workers of agriculture. In this sense, agricultural extension is of great importance in order to provide more rational and effective use of resources and increase agricultural productivity. As agricultural extension is atraining process, extension is as important as the training for the trainers. As a matter of fact, agricultural extension is considered as adult training. In this regard, it is a non-formal education service.

Agricultural extension has two dimensions:

1. Training
2. Communication

The training dimension aims to provide skills to ensure that the information transferred to farmers is used in their own life practices.

The communication dimension of agricultural extensionaims to provide farmer’s mutual or one-way relations with the relevant institutions or organizations and ensure the flow of information among farmers. These two dimensions function as the locomotives of agricultural improvement, and thus rural progress. Among the aims and objectives of different extension systems in the agricultural development process are national food security, rural development, and sustainable use of natural resources to reduce poverty and food insecurity.

According to FAO (2008) data, public agricultural extension systems, private sector firms, NGOs and farmer organizations have significant roles in extending agricultural technologies, improving rural sources of income and

managing a country's natural resources wisely. When the factors affecting the development of more pluralist extension systems were analyzed, it was seen that the roles of public, private and non-governmental organizations in providing extension services to rural farmer households come into prominence.

According to FAO (2020) data, in some countries such as India and China, public extension systems have been distributed to city/district level. These public extension systems are now taking a more market-oriented approach. The experiences of China and India have not proven that public extension and consulting systems can be successfully transformed. Countries such as **Kenya, Uganda and Bangladesh** have revised their National Agricultural Extension Strategies for pluralist participation.

Extension and consultancy systems generally focus on the following four main objectives and continue their extension activities accordingly (**FAO, 2020**).

- 1) Technology transfer especially for basic food products
- 2) Human capital development, especially to increase the technical and management skills and knowledge needed by poorly trained farmer households to increase farm income
- 3) Building the social capital or raising farmers dedicated to producer groups or other farmer organization groups to engage in activities ranging from supplying high capital products to managing basins in urban markets
- 4) Training farmers to use sustainable natural resource management products

As in many countries, efforts are underway to keep up with the changes in agricultural sector in Turkey. Agricultural extension is very important so that farmers can adapt to changes in agricultural production activities, benefit from technological developments and contribute to cultural transformations.

Today, not only farmers living in rural areas, but also individuals from different professions operating in different occupational groups who do not or make little benefit from extension services are accepted as the target group and prefer to design extension activities in this direction.

Extension workers (Agricultural Advisors) now have to create producers who can evaluate the market conditions of the products they produce well, deliver them to overseas markets or supply these to the market by turning them into manual or half-manual products in their businesses.

Governments should establish policies that will provide adequate support and resource transfer to agricultural / rural production and take the necessary measures to ensure global integration.

Governments should form the basis for extension workers to mobilize the target group to compete both in production and in the capitalist market conditions in the globalized world by taking a participatory approach.

It can be said that agricultural extension will be very important in the future as it was in the past in the sustainability of agricultural activities in the right way

and in the promotion of agricultural production. Thus, the characteristics of the people who will carry out agricultural extension activities gain importance.

These characteristics are;

- High self-confidence,
- Having the spirit of entrepreneurship and good communication skills,
- Being a specialist in one's field,
- Having sufficient knowledge on new information and technology and to be able to use them,
 - Having a reformist personality,
 - Being proactive,
 - Encouraging organization,
 - To be able to work with different groups,
 - Being able to identify problems,
 - Being able to do collective work,
 - Being able to follow the developments in the World,
 - Having the knowledge and skills to develop the most effective methods in one's country's conditions
 - Having the skills and knowledge to resolve conflicts, develop ideas, use new technologies and produce analytical solutions
 - Identifying the problems of the target group and helping them to solve their problems by offering solutions
 - Enabling producers in the target group to be able to identify their own problems and solve them and knowing how to end the connection with them
 - Extension workers of agriculture play an important role in disseminating and implementing new information and technologies.

The target group consists only of the farmers. Besides, all landless farmers include the disadvantaged groups that make little or no benefit from agricultural extension training. Women, children and youth that live in the rural area are within the target group. The working fields of extension workers are not only agricultural production area, but also it includes many areas like health, environment etc.

Agricultural extension takes place in all countries regardless of their level of development. Only the extension works and organization forms differ from country to country; each country creates extension work services that are suitable for its people socio-cultural and economic structure.

The current study shows that agricultural extension services today have changed from public extension services to more pluralist or participatory extension organizations.

KAYNAKÇA:

- Albrecht, H. B. (1989.). *Agricultural Extension. Rural Development Series 2 Vols.* Eschborn. : GTZ, .
- Armağan, G. (2017). *Tarımsal Yayım ve Haberleşme Ders Notları.* Isparta- Türkiye: Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü.
- Boztepe, K. (2018). Koskoca Ülke Şantiye Alanı Gibiydi, <http://www.butundunya.com/pdfs/2018/03/011-016.pdf>
- Boyacı, M. and Yıldız, Ö. (2011). What changed in public extension in the last decade? The Case of Manisa Province in Turkey, *African Journal of Agricultural Research*, Vol 6(14).
- Bilir, M. (2011) Kırsal Kalkınma Sürecinde Tarımsal Yayımcılığın Önemi. I. Ulusal Sarıgöl İlçesi ve Değerleri Sempozyumu, 17-19 Şubat 2011, Manisa.
- CBS, (Merkez İstatistik Kurumu) (2020). Hollanda Tarım Ürünlerinde Rekor İhracat. Yayımlayan: Deventer Ticaret Ataşeliği; HYPERLINK "<https://ticaret.gov.tr/blog/ulkelerden-ticari-haberler/hollanda/hollanda-tarim-urunlerinde-rekor-ihracat>" <https://ticaret.gov.tr/blog/ulkelerden-ticari-haberler/hollanda/hollanda-tarim-urunlerinde-rekor-ihracat> (Erişim Tarihi: 15.05.2020)
- Christoplos, I. (2020). Mobilizing the potential of rural and agricultural extension, Food And Agriculture Organization of The United Nations Office of Knowledge Exchange, Research And Extension The Global Forum For Rural Advisory Services, FAO. HYPERLINK "<http://www.fao.org/3/i1444e/i1444e.pdf>" <http://www.fao.org/3/i1444e/i1444e.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020)
- Demiryürek, K. (2014). *Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Kavramları ve Felsefesi (Bölüm 2).* *Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Kitabı Cilt II.* Tokat: 'Kırsal Alanda Çalışan Tarım Danışmanlarının Mesleki Yeterliliklerinin Artırılması' AB ACID projesi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yayınları No:1, Tokat, 10.
- FAO (2008). Global Review of Good Agricultural Extension and Advisory Service practices. HYPERLINK "<http://www.fao.org/3/a-i0261e.pdf>" <http://www.fao.org/3/a-i0261e.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020)
- FAO (2020). Agricultural Extension In Transition Worldwide, Policies And Strategies For Reform. HYPERLINK "<http://www.fao.org/3/i1444e/i1444e.pdf>" <http://www.fao.org/3/i1444e/i1444e.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020)
- Kılavuz, E., Erdem, İ. (2019), Dünyada Tarım 4.0 Uygulamaları Ve Türk Tarımının Dönüşümü, *Social Sciences (NWSASOS)*, 14(4):133-157,
- Maunder, A. (1973). *Agricultural Extension: A Reference Manual* . ROMA: (1st Edition). FAO.

- Neuchatel, G. (2007.). "Common Framework on Agricultural Extension".
<http://www.gffras.org/en/knowledge/documents/neuchatel-initiative/file/43-commonframework-on-agricultural-extension.html>.
(Erişim Tarihi: 22 Şubat 2019:)
- İTB (2019), Türk Tarımının Global Entegrasyonu ve Tarım 4.0, İzmir Ticaret Borsası,
ISBN: 978-605-137-710-0
- Özkan, Y. (2020). Hollanda Tarım İhracatında Dünya İkincisi. Lahey, Hollanda
HYPERLINK "<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-51150094>"
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-51150094> (Erişim Tarihi:
16.05.2020)
- Özkaya, T. (1996). *Tarım sal Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı*. İzmir- Türkiye: . E.Ü. Z. F. Yayınları, No:520, .
- Rivera., W., & Sulaiman,, V. (2009). Extension: object of reform, engine for innovation. *Outlook*
- Röling, N. (1988). *Extension Science: Information Systems in Agricultural Development*. Cambridge: : Cambridge University Press, .
- Russel, J. (1986). *Extension Strategies Involving Local Groups and their Participation, and the Role of this Approach in Facilitating Local Development*. London: In: Jones, G.E. (ed). Investing In Rural Extension: Strategies and Goals,.
- Swanson, B., & Claar, J. (1984). *The History and Development of Agricultural Extension. Agricultural Extension*. Roma.: A Reference Manual. ss. 1-19. FAO,.
- Tektaş, A. (2013), Tarım ve Teknoloji Tarım 4.0 genel eğilimler, file:///C:/Users/hp Downloads/1186,arzu-tektaspdf%20(9).PDF,
- Torun, & E. (2013). The Role of Agricultural Extension on Entrepreneurship. , . *21st European Seminar on Extension Education / Extension education worldwide, Extension Education Worldwide trends, challenges and cases Proceedings* (s. pp: 265-272). Antalya: September 2-6, 2013, Antalya, Baka Yayın No. 83.
- Van den Ban, A., & Hawkins , H. (1996). *Agricultural Extension (Second Edition)*. Oxford.: Blackwell Science.

